

Aranyemberek ellenfényben

„Olyan ez, mint az ópium”

Maga az ötlet nem eredeti. Húsz éve, hogy az első variáns a Magyar Hírlap mellékleteként megjelent, a közönség azóta is falja. Akkor támadt az ötlet, hogy az amerikai Forbes-listákhoz hasonlóan készüljön lista a száz leggazdagabb magyarról. A versengés megállíthatatlan. Van, aki kimaradna, van, aki mindent elkövetne, hogy a „szent százak” végére odaférjen.

A korai bulvárkísérletek érdekesek, felszínesek és megbízhatatlanok voltak. A szerkesztői szándék az volt, hogy a milliárdosok sorában legyenek celebszerű jelenségek, zenészek, „táncdalénekesek”, modellek, szívtiprók és színészek. A lényeg, hogy mindenki föl tudjon mutatni minimum ötszázmilliót, mai értékén úgy kétmilliárdot. Szakonyi Péter kolléga akkor még nem sejtette, hogy az általa szerkesztett „gazdaglista” hősei egyszer még interjúalanyként is érdekesek lesznek. Az Aranyemberek című interjúgyűjtemény (Aranyemberek – Beszélgetés gazdagokkal gazdagságról [Kossuth Kiadó]) ezt cáfolja. Nem mintha a hazai üzleti élet nagyjai egytől egyig eredeti szellemek lennének. A szerző is elismeri: köztük is vannak unalmas alakok, öntömjenező kompilátorok, vibráló, ér-

pont (veresegyházi modell) megfelelő társadalmi támogatás híján megbukott. Az első Orbán-kormány gazdasági tanácsadó testületének tagja volt, egészségügyi miniszternek is felkérték, nem vállalta, és most az üzleti életből kisodródva 15 hektáron gazdálkodik.

Nem mindenki maximalista. És nem mindenki tud csalódnni. A bővít is el lehet néha adni. A kötetben nem szerepel a „nagy háttérember”, a Bodnár György nevű amerikai úr, Gyárfás Tamás elindítója és tanácsadója, aki a

Demján abban volt nagy, hogy az általa forgalmazott üzletek csak a megvalósulás percéig voltak számára érdekesek. Ha megcsinálta, el is hagyta őket.

kétes értékű Szaknévsorral ért el páratlan sikert. Tulajdonképpen koppintotta. Az amerikai Yellow Pageshez hasonló kiadvány született, telenyomva hirdetésekkel. Egymást tépték érte az emberek.

Az ősidők, a kilencvenes évek világa a félreértések és a nagyotmondások kora volt. Az utóbbira példa a fél sajtót delejező bizományos, a kalandos életű Klapka György. Ma már senki sem látna benne „nagy üzletembert”, valaha ehhez a kiváló előadókészség is elég volt.

A Németh-kormány idején naponta kétszer tüntették ki a keceli Pintér Művek alapítóját. (A cég ma is létezik, az alapító néhány éve elhunyt.) A kiváló mérnökember a bontakozó kapitalizmus ezermester hőse volt. Helikopterének világítótoronyt épített a pusztaságban. Ma már kevesen tudnak róla. Morvai, a kazánkirály élkapitalista volt. Most a lista közelébe sem férhet.

Az ősvilág cégeiről idővel kiderült: hitelből nőttek olyan nagyra, s amint az aranykapu becsukódott, azonnal össze is zuhantak. A kilencvenes évek közepe két fenegyerek (Fenyő és Várszegi) listaelső párosversenye volt, amíg az ismert okok folytán Fenyő kizuhant a versenyből. De az igazi állócsillagok (Demján vagy Csányi) már akkor jelen voltak.

A kötet és a történet origója Demján, aki minden korszakot túlélte, mindenkor sikeres volt: Kádár János idején éppúgy, mint Orbán Viktor korszakában. Története tipikusan a legkisebb fiúé, mert a pálya a világháború viharától, a félárvaságtól, a hetesóvodától ível Kanadáig, Baskíriáig és a Fülöp-szigetekig. Az egykori Skála-alapító valóban önmagát „csinálta meg”, a kötet hősei közül az egyetlen, akinek sikerült bebizonyítania: egymagában a mohóság, a bírvágy – s nem mellékesen a rafináltság – nem elég az üzleti nagysághoz. Demján abban volt nagy, hogy az általa forgalmazott üzletek csak a megvalósulás percéig voltak számára érdekesek. Ha megcsinálta, el is hagyta őket. Igazi nagy dobása a baskír Kamaz-buli volt, mikor az általa tőzsdére vitt posztszovjet erőgépcég fél Eurázsiaiban tarolt. Ehhez képest a későbbi sikerek, a plázák halmaza, amelyek Kelet-Európában emelkednek, járulékos eredmények. Szakonyi szerint érdekes volt Demján öt évvel ezelőtti búcsúzó

dekes emberek. És jó történetek. Titkuk nem az egyediségben rejlik.

– Nem tudnak többet – mondja a szerző –, nem okosabbak, mint mi. Amit tudnak, valami furcsa ráérzőkészség. Nem tudom jobban mondani: valami, ami más.

Hogy mi lenne az a más, arra a kötet hősei eltérő válaszokat adnak. Szakonyi maga is bevallja, huszonnégy interjú után sem tudta meg a titkot. Az ember ősi zsákmányszerző vágya, érzék, belső dinamika? Intuíció? Tudás? A kötet hősei egy adott ponton maguk is beismerik, ők sem voltak életük minden pontján zseniálisak. Van, aki a kudarcot is beismeri, mint a kiváló Somody Imre, a Plussz tableta atyja, aki, miután a céget 107 millió dollárért eladta, semmiben sem volt többé sikeres. Az általa indított egészségköz-

Hirdetés

ÉLET ÉS
IRODALOM

FIZESSEN ELŐ!

Krajcsír Lukács: **Beáldozhatók – az ujugurok tragédiája**

Hanák András: **Justice Ruth Bader Ginsburg**

Vásárhelyi Mária: **Szemek a láncban**

Trencsényi László:
Beszélgessünk a közművelődésről

„A gondolati líra hiánya lehangoló”
– Szalay Zoltán interjúja a 85 éves Tőzsér Árpáddal

Pénteken keresse a hírlapárusoknál, vagy fizesse elő! Tel.: 06/1-210-5149
SZÜKSÉGÜNK VAN EGYMÁSRA!

MBI MAGYAR
BRANDS

mondata: ügyeskedhetünk százas listákkal, ezek csak történelmi rekvizitumok. Maga a lista tíz éven belül átíródik. És valóban, az első lista száz emberből huszonhárom maradt.

Az új idők új hőse persze Gattyán György és IT-üzletága. Az autókereskedő-család sarja ki tudja, milyen megfontolásból jutott el a „felnőtt tartalmak” forgalmazásáig. Gattyán valóban tudhat valamit, mert az elképesztő konkurencia ellenére (naponta alapítanak öt hasonló céget) változatlanul az élbolyban van. Azóta persze konzervatívabb üzletekbe fogott (jósda, internetbiztonsági cég, háromdimenziós kamerafejlesztési rendszerek). De az igazi nagy sikert ma is az IT-szakma hozza. Talán ez lesz a jövő kapuja. A legősibb emberi dimenziókat kell a legmodernebb technológiákkal egyesíteni.

Ha őszinték vagyunk, a kötet nyilatkozói között a legtöbb név kevésbé ismert. Az üzleti szféra nagyjai („oligarchái”) között a legsikeresebbek a politika világához kapcsolódnak. Csányi, Széles, Vajna, Leisztiger, Spéder, Simicska, Sziij. És persze korunk hőse, Mészáros Lő-

rinc, a labdarúgás mániákusa. Úgyhogy a végén gyanakodni kezdünk: lehet-e a mai Magyarországon politikai kötődés nélkül érvényesülni?

Vannak biztató példák. Kapitány István, aki „odakinn” a Shell vezető menedzsereként bizonyít, nyolcvan országban több tízezer ember munkájáért felel. Ő talán nálunk is befutna.

A végére marad a döntő kérdés: hol a határ? Mennyi az elég? A szerző szerint nem lehet leállni. Olyan ez, mint az ópium. Milliárdos magyarjainkat a koronavírus-válság – a

szegényekhez hasonlóan – megviselte. Összgyonuk (4500 milliárd) az idén másfél százalékkal csökken. / **Buják Attila**

A végén gyanakodni kezdünk: lehet-e a mai Magyarországon politikai kötődés nélkül érvényesülni az üzleti világban?

